

Om Krazenstein Stub og hans efterladte
Konstværker.

Naturen havde udstyret denne Konstner med en rig Arv af lykkelige Anlæg; thi hans Bedste foreldre paa mædrene Side var: den berømte Professor Krazenstein, og dennes Hustru, en af vor Stads mest udmerkede Damer, blandt andre Niebuhrs forstrolige Veninde; hans Fader, Commandeur Stub, var en af den brave danske Marines fortæffeligste Officierer, og hans Moder en værdig Datter af hine Forældre *). Endnu forend han kunde læse, havde han modelleret Vorfigurer, og i Morfaderens Huus, hvor han levede fra sit fætte til sit tolve Åar, i lærerig Omgang, indsamlede han legende en Mængde nyttige Kundskaber. Her lågde han sig ogsaa efter Physik og Mechanik, alt sund og passende Mæring for den vordende Konstner. — Hjemkommen fra Institutet i Schnepfenthal, hvor han senere var hensat, og hvor han foruden de sædvanlige Videnskaber havde med stedse vorende Tilbøjelighed studeret Mechanik og Mathematik, bliver den fra Barndommen af i ham spirende Konstdrift stedse mere levende: i Året 1802 forlader han for bestandig den academiske Bane, for udelukkende at oposse sig til Historiemalerens Studier. Hvilke beundringsværdige Fremskridt, han nu paa den, ham saa fort afstukne, Konstnervei har

*) Om Stubbs Levnet see: L. Stubbs Mindes af P. E. Müller. Athene VII. S. 142. o. s.

giort til Maalet, som han uden egentlig fremmed Undervisning selvstændigen vandrede imøde, det vil den nærmere Belysning af hans fortrinligste efterladte Konstværker vise.

Udstilling af Krazenstein Stubs efterladte Malerier.

Et af den unge Konstner i Aaret 1806, før hans Ubenlandsreise, fuldendt Maleri, drager os her først paa det venligste til sig:

Orpheus og Euridice; efter Ovids Forvandlinger, 1ode Bog, 54—59 Vers.
Dieblikket er det, i hvilket begge ere stegne op fra Avernus i en Hule, hvis Rabning vender imod Dagslyset: Orpheus er foran, det usalige Tilbageblif efter den Elste er skeet! Hun, allerede igjen en Skygge, svæver over det mørke Dyb, hvilket begge netop nyligen vare undslupne. Den første Straale fra Oververdenen falder svagt igennem Grottens fra Siden useete, dog tydelig ahnede Rabning, ned paa den natlige Afgrund, og udbreder et tryllende Lys omkring den hulde Gestalt, der nu igjen svæver over Dybet. Hendes Egtescelle er i forstenende Skræk veget tilbage; han staar der, udstrækende Hænderne efter det tomme Skyggebillede. Ved hans Fodder ligger den ikke mere frelsende Lyre.

Skønheden og det dybtrørende Udtryk i Euridices hele Gestalt, er i Sandhed eneste i sit Slags: og ligesaet det bløde, fuldendte i hver Deel af hendes skønne, ikke af et rummeligt og lustigt

Draperie besyggede Legem. Dette Draperies fuldkomne Giennemsigthed kan allene lignes med det lyse blaalige Luftsslør, som svever over de fiernere Giensstände i italieniske Landskabsmalerier; igennem det fremstår den fuldkomment skønt tegnede, ved den lisligste Farveblanding oplivede Skabning.

Men intet kan være mere poetisk begejstret og blidt motiveret, end denne Skabnings, saa at sige dobbelte Bevægelse. Det hulde veemodige Ansigt, omrullet af gyldne Lokker, Brystet, hele Overkroppen, de skønne Arme og Hænder, ere med inderlig Streben vendte og udstrakte mod den Elste — imed dens en usynlig Kraft, en uimodstaelig Magt, neddrager Legemets anden Halvdeel i det nedenunder mørkt fremgangende Orcus. Fængslet af Angest og Medlidenhed kunde jeg med ustravendte Hine dvoelle ved dette Syn, indtil den endnu aldeles synlige Gestalt, i næste skrækkelige Dieblik, synker ned, opfyldende sin sorgelige Skæbne. Ideen, Udførelsen, Alt maa i Sandhed kaldes i sit Slags det skønneste!

Om *Orpheus* er ikke meget at sige. Han er forfeilet, som saa mangen orkeslos Hovedfigur ogsaa af store Malere. Hans Purpurgevant, glimrende behandlet, udgior, formedelst den varme Livsfarve, en smuk Contrast til det Dunkle i hele Scenen, i hvilken dog Alt viser sig i en magisk Klarhed. — Maleriet har een Alen og ni Tommers Hoide til en Bredde af een Alen og een Tomme.

Halcyone seende ud over Havet.
(Oliemalerie, malet i Rom. Ovid. Met.
lire B. 416—448 B.)

Scenen er en vild Klippekyst. En dunstfuld, koldt-zittrende Tone omgiver hele Landskabet. Halcyone, af Skræk forstenet, sidder paa en mosbegroet Klippebønk, ophøjet over Havet, men dog tæt ved Kysten. Først bagved hende stige lodrette Klipper i Beiret, taarne sig stedse højere mod Siden, og forkynde Umuligheden i at lande ved denne ugiestimilbe Kyst. Ligeover for Halcyone, ved det grændseløse Havs fierne Horizont, gaaer Solen anelsesfuld op af en glødende rød Sky. Hendes hele Gestalt er overgydet af den første Solstraales Rødme; denne Straale trænger sig skarpt-glødende frem til hende, som et Nædselsbud over det stormrøste, dybsurede Hav. Den opgaaende Sols gyldne Blink paa Klippetinderne, paa de lavere Mosbønke, de bævende Træer og Buske med deres sparsomme Lov — Alt forkynner anelsesfuld Angest.

Halcyones kaneel-rustrode Overgevant svøber sig som et Seil om hende i Stormen, hvilken tiltager med Solens Opgang; men bemærkes ikke af hende.

Hun seer blot ned fra den høje Mosbønk, hvorledes det svulmende Hav over Klippebrændinger koger op i Skyer af Skum, og høit opsprudlende bryder sig under hendes Fodder: Saaledes sidder hun der, et Billede paa den haablose Ventoen, i fængslende og stivnende Angest. Hele Skabningen er grandios, men synes noget for svær, indtil man træder længere

bort; thi overhovedet maa det hele Maleri sees i en betydelig Afstand. Ikkun saaledes virke Landskabs-tonen og Figuren samlet, og forene sig til et høit poetisk Heelt. Billedet er i ale $45\frac{1}{4}$ Tomme bredt, $37\frac{1}{2}$ Tomme høit. Figuren udgør omrent $\frac{1}{2}$ af Legemsstorrelse.

Halcyone drømmende sin Egte-fælles Død. (Haandtegning, Rom 1810.)

Særdeles aandriig! Halcyones Syn: den med de høje Bolger kæmpende, ved en Planke endnu knapt hængende Geyx, der høier sig mod hende, som bedende om Redning, er taget af Ovids Beskrivelse over Skibbruddet (Met. lib. XI.); og er meget mere poetisk fremstillet end i Drommen hos Ovid. Hun strækker mat og sovndysset Armene ud imod ham fra Leiet. Alt er med saa Træk mesterlig antydet.

Halcyone findende Egtefællens Liig. (Malet Skizze, 1810.)

Hvor er det at beklage, at dette Maleri, om hvilket den flygtigen henkastede Skizze opvækker saa stor Forventning, ikke blev udført. Scenen er som i det første Stykke. Halcyone, knælende saa at sige midt imellem de fremsvulmende Bolger, der just i dette Diblik synes at kaste Egtefællens affællede Legeme op paa Kysten, og Udtrykket af den al Sands børsvede Fortvivelse i den Ulyksaliges Stilling og Gebaerder, er lykkedes Konstneren i en ubeskrivelig Grad.

A g a n d e c c a s M o r d . (Af Ossian's 3de Bog; entoucheret Haandtegning, Rom 1810.)

Dette er vor Konstners betydeligste Composition. Det dødelige Stød har netop fra Starno's Haand rammet Agandeca, og hun sejner, kærligen modtaget i Falbet af Fingal: De danne en skøn Gruppe med de omkring dem knælende, understøttende Somfuer, og de Fingal omstilende, af Skræk og Bredre opfarende Krigere. Fingals hele skønne Skabning udtrykker Kærlighed, Afsky og Rædsel.

Eigeoverfor er Starno, fuld af Gru over det fuldbragte Barnemord, føret tilbage i sin Gruppe af Krigere, holdende i den høire Haand det blodige Mordstaal, som han nys drog ud af Datterens Herte, og den knyttede venstre for Munden, som om han indbed Raseriet veri. Udtrykket af angerlos Rædsel i Starno's Ansigt er ubeskrivelig Kraftfuld-sandt; dog, som stedse hos vor forevigede Konstner, uden al Carricatur. Ved Siden af Kongen (hos Figur med Fyrtekappen og Kronen hæver sig yderst herlig frem af hans Krigerkare) ligger Agandecas Broder, der fuld af Fortvivelse har kastet sig til Jorden, holdende begge Hænder for Dinene. Fra den hvælvede gothiske Halles Baggrund strømme Krigere til. Der er en usøgt Eurythmie i denne herlige Composition, hvilken man igien forlader med et dybt Suk over, at det Haabefuldeste paa Jorden saa hurtig maatte forsvinde.

F i n g a l s K a m p m e d A n d e n L o d a .
(Af Ossians Carrichtura. Haandtegning fra Året 1814.)

En beundringsværdig Fremgang hos Konstneren er synlig i dette Sujet, ved hvis Udførelse han havde stridt om Palmen med den forevigede Carsten s.

Hos Stub er allerede i Haandtegningen Fingals Stilling og Bevægelse sandere og mere bestemt kraftfuld: hvorimod Carsten's Fingal viser sig i en udfaldende Stilling, der er noget vel fægterskolemæssig. Anden synes hos Carstens uovertræffelig: colossals formet af sammenpressede Skyer, synes Skikelsen at maatte flyde ud i Lust for ethvert af Fingals Hug. Men denne (hos Stub) er lutter Flamme, og er aandfuldere. I Carstens's, rigtig nok fuldendte Oliemaleri, er derimod Landskabet, den hoit paa Biergskrænten trukne Steenkreds, inden for hvilken Kampen er som ved en Tryllekraft begrændset, Sven i det skumle Dyb, den liig et rødt Skold af tykke Dunster opgaaende Guldmaane, den over Bolgerne henzittrende Glands-Stotte, hvilken ligesom fra Underverdenen belyser det Hele, af største Virkning: hos Stub derimod har man ikun med de handlende Personer at gjøre; til disse høre ogsaa Fingals twende trofaste Hunde, livfuldt fremstillede, af hvilke den ene tuder op imod den rædsomme Skikelse, den anden trykker sig frygtsom ind til sin Herre. Saameget figer en Haandtegning, hvad vilde ikke Konstnerens Tryllepen sel have gjort deraf!

Athene. Mars 1817.

Hother, modtagende af Skovnymphaerne de Tryllegaver til Brug imod Balder, hvilke var denne bestemte. (Oliemaleri, efter et af Konst-academiet i København opgivet Sujet, taget af Saxe Grammaticus, 3die Bog; malet 1813.) *)

Med ualmindelig Duelighed har vor Konstner her udført et Sujet, der ingen Handling indeholder, neppe tilbyder Lejlighed til en Gruppe, og i hvilket Helten, spillende en Bedragers Rolle, for vore Øine vinder Bedrageriets Gienstand.

Hother sidder i fuld Rustning paa en Klippebænk midt i Tryllegrotten, som udgør Maleriets Scene. Bag ham blusser en Tryllebeld, over hvilken betydningsfuldt et Bundt Slanger snoer sig. Paa høj Side af ham staar i en tryllende Stilling en Ellepige, som holder over ham og ligesom indvier det maleriske drapperede, Kraft forlenende Tryllebælte, hvilket var bestemt for Baldr, men afsløkkes hende af Hother formedelst hans Harpes fortryllende Toner: imedens Søsteren, som sidder ved hans anden Side, forgives advarer hende med betydningsfuld Mine og hævet Finger. Nærved Hulens Munding viser den tredie Ellepige sig med Guldpokalen, som indeholder Trylledrikken: hun hæver netop Laaget med den venstre, holdende Pokalen med højre Haand. Tryllepigen sværer Tilkueren forbi, Hovedet i fulde

*) Jof. om dette Maleri Athenes 4de Bind S. 551—54.

Profil. Hele Scenen er idel Trylletti. Grottens Uabning, omviklet af yndigtvilde Busse, lader det magiske Lys falde halvbrudt ind, og dog spiller det klart og varmt lige ind i Hulens Baggrund. Hershigen falder det paa den aandfuldeste Ellepiges druerødlige Gewandt; hun synes næsten en Verandi; den anden, som holder Tryllebæltet, staar, nærværd Hulens indre brunlige Bøg, i varm Halvskygge; dog skinner, formedelst Trylleflammen, hendes viola blaa Undergevant frem, og det rødliggule Overgevant glimrer. Imellem dem sidder Helten der; temmeligen spændt, ifølge hans Charakteer; ikun endnu forlangende Trylledrikken, som han udstrækker Haanden efter, og som rækkes ham af den tredie Trylleresse, vistnok fortryllende, ogsaa uden Trylledrik! Den rankeste, letteste, jærligste Gestalt! Tryllelys og Trylleskygge omgive hende; aldrig saae jeg et lignende Farvernes Giennemfæn! Om Hals og Nakke sværer det blondeste Løkkehaar, synligent beveget af sagte Lustninger og giennemstraalat af Lyset. Hele Hovedet, det hulde blode Omrids, det røne Profil, Alt viser sig varmt hæslygget og klart. En Lysstraale falder paa den jærligt omdreide Nakke, een paa Arme og Hænder, og en tredie glider ned ad den ranke Nyg. Hendes Kjortel er tykkeblaa, det med Knapper besatte Livstykke har Klæsfarve, hendes Bælte er fort med gyldne Trylletegn. Overgevættet, som let og luftigt flagrer over den højre Skulder, er chamois. Unde, Belysning og Farverpræ

udgier i dette Tryllemaleri Alt. Og naar man' efter dette Tryllei kommer til Besindelse, hvo vilde da anmerke, at Tegningen, især i Hother, er usikker, og at i det Hele Extremiteterne ere vel svært tegnede, og Armene vel tynde og kantede?

Toran Grotten hersker en kold mystisk Taage over den dunstomførede, af Bække gennemsufede Skovogn, hvilken man, som om Grotten var indhvelvet i en Biergsidé, overseer. — Maleriet har $66\frac{1}{2}$ Tommers Brede, $53\frac{1}{2}$ Tommers Hoide. Figurerne ere $\frac{3}{4}$ af Legemsstorrelse.

Amor og den afmægtige Psyche; efter Apuleius. (Oliemaleri i Aaret 1814.) Hun er just steget op fra Underverdenen og befinder sig i en Grotte, somaabner sig mod Dagslyset. Hun ligger hensunken paa en mosfuld Klippebænk. Et underfuldt lisligt Lys udstrommer mildt og klart fra Daglysningen paa hele Skikkelsen. Amor har bagfra omfattet hende, og med den venstre Haand sagte hævet Hovedet og Brystet i Veiret, medens han udstrækker sin hoire, for at vække hende med Pilen; saaledes at man af ham allene seer Hoved og Arme og Purpurgevanted, som malerist falder ned om Psyche. Den ungdommelige rene Skønhed er i begge Figurer dadesfri: Udtrykket af hans nydelige Hoved maaske for skalkagtigt for Situations Alvor. Hun er endnu i dyb Afmagt. Omridsene af det blodt behandlede Hoved, den ungdommelige Barm, Skuldrene og Armene, betegne den

veneste Somfruelighed. Gevantet, som skuler hende fra Væltet til Fodderne, er fastet let og malerist om hende. Hun er rodlig blond: Han er lysebrun, og et rigtlokket Haar omholger hans skjelmiske Ansigt. Den øveriske Damp stiger endnu op af Karret, som er faldet ud af hendes slapt hensunkne venstre Haand, og hvis Laag hun endnu holder med den i Skødet mat høslende hoire.

Man seer fra Grotten ud i en Skovogn, over hvilken solbelyste Taager svæve. Magisk Farveblanding, Coloritens Unde, træffende Belysning og blod Udførelse have her intet ladet tilbage at onfse: og dette Materi er et af de mest indtagende Gabinetsstykker. Det har 29 Tommers Brede til $20\frac{1}{2}$ Tommers Hoide.

Psyche baaret i Luft'en af Zephyr'er. (Haandtegning, 1815.)

Mellem flere fortryllende og sielfulde Haandtegninger, hvis Emner ere tagne af denne uudtommelige Ideekreds, udvælger jeg endnu denne. Psyche soever (i egentligste Forstand, saaledes at hun endog uden Zephyrerne synes at kunne det) allerede ned fra Klippen, henover Bierg, Dal og Strom, ligesom hengydt i Luft'en, i en Stilling og Bevægelse, som i Gracie og Huldsalighed udholder enhver Sammenligning. En livfuld Brimmel af zürligt bvingede Zephyrer og Amoriner, bære, understøtte og omviske hende. Hun befinner sig i en sôdhengiven, salig Halvbevidsthed imellem Baagen og Drømmen,

Amor sees i lette Omrids, ligesom kun for Tilsfueren, paa den forladte Klippe.

Teg maa endnu omtale tvende andre Haand-tegninger af vor Forklarede, hvilke udmaerkede sig saavæl ved den findrige Composition, som ved den rene Sikkerhed i Tegningen, og som vise, hvilke overordentlige Fremstædt denne Konstner i sine to sidste Leveaar havde gjort.

Familie-Sorg. 1815.

Af tvende elskete Born døde det yngste. Faderen sidder i stille Sorg, Hovedet støttet paa Armen, Gosden paa en Skammel, og seer med Fatning efter hijn Genius med omvendt Fakkel, som i sagte Besværgelse bærer den hulde Undling bort. Han holder det blidt slumrende Barn paa Overarmen, medens den udgaende Fakkel hviler let i Haanden: med den anden løftede Haand peger han op til Fredens Regioner. Moderen har fuld af Fortvivlelse fastet sig ned ved Egtesællens hoire Side, formgaer ei at see efter den henfarende Elskete, men skuler sit af den blode Haarvoer omhydte Hoved i Mandens Sko; medens hans hoire Haand glider ned i hendes. Den ældre, allene tilbageblevne Son støtter sig til Faderens venstre Knæ, spørgende i huldselig Uskyld: hvor bærer da Englen den lille Broder hen? Intet Hierte blev urort, og mange Taaret sloede ved denne hulde Fremstilling, værdig at foreviges ved en Thorvaldsens Meisel.

Petri Befrielse af Fængslet.
(Haandtegning 1816.)

Apostlen triner netop fra det underjordiske Fængsels sidste Trappetrin ind i den øvre Forsal. Englen holder ham ved venstre Haand, og med sin Glands oplyser Væggen i Hvælvingen, hvilken i Stilen er en Esterligning af carcer Tullianum i Rom. Vægterne sove: den ene, kæk og sikker, med underlagte Arme hvilende paa Ansigtet, sover dybt; den anden er indsovet siddende, med Armen støttet paa Knæet. Petri hele Gestalt udtrykker hans Charakteer, Kraft og Tro. Det er en sørdeles klart udtænkt, med fast Konstnerhaand udført Idee.

Ossian og Alpins Søn, Oliemaleri.
(Af Ossians sidste Sang, Berrathon; Konstnerens sidste Arbeide.)

Og tillige det fuldkommenste! Hele dette over al Beskrivelse interessante Billed udaander Beemodigheds ømmestre Følelse, fremkaldt hos Konstneren ved Ossians Mættergalklage, i Forening med Anelsen om hans egen nær forestaaende Fuldenbelse, og inderlig hensmeltet i Skikkelse og Farve.

Figurerernes Tegning har her faaet en Sikkerhed, hvilken endnu mangler mangen et af de tidligere Arbeider. Carnationen er fuldkommen og Farves blandingen i Almindelighed har i højeste Hylde beholdt den harmoniske Unde, som overhovedet saames get udmaerket vor elskværdige Konstner.

Ossian, den kongelige Olding, sidder ligefor Tilsueren paa et Klippestykke. Oppe fra Klippen fremrager over ham det torre Træ, paa hvis Grene Selma's Harpe hænger. Med den venstre Arm paa Knæet, har han nyligen støttet sin Kind paa Haanden, den hoire har været nedslunken i hans Skiod: paa denne Side staer, tæt ved ham Alpin, Heltesonen, i hvis stærke Omrids den fremspirende Heltkraft aabenbarer sig. Dog ere Hoved og Ansigt næsten barnligt bløde. Han lægger den venstre Haand paa Ossians Skulder og hæver endnu den hoire barnligen i Veiret med fremrakt Pegofinger, som om han sagde: her! Ved Ossians Fodder ligger dennes brune Mynde.

Ossians Hoved er af forunderlig rørende og ødel Skionhed. Solvlokkerne, og det lange af Bindene giennemsude Skæg, omgive et i den hoie Alderdom endnu friskblomstrende Oldings-Aasyn, i hvilket Blindhedens Udtryk i det aabne Øje kæmper med det indre Syns hoieste Klarhed. Thi — lige over hans Hoved soever Malvinæ, den elskte, aandsfortrolige Datter. Taage er hendes Gevant, langt henslydende om den halvt seete, halvt kun anede Figur, der viser sig som Nymanien bag brudte Solvskyer. Blidsørgmodigt er Blikket af hendes lysebrune Øyne, sed Beemod er Udtrykket af hendes ømme Aasyn. I det hun sagte glider forbi, gribet hun i Harpestrængene, og de fulde, blonde Lokker bølge frem af Taagesloret ned omkring Bryst og Arme. Den

Øvrige Gestalt flyder, kun halvt anet, bort i Taagesloret, som omgiver hende, man maatte vel sige, i næsten synlig Bevægelse. Man troer at ses hende svæve forbi paa sine Skyer.

Men Ossian lytter med Udtrykket af den hoieste Henrykkelse til de øtheriske Toner. Han har drejet Hovedet om fra Haanden, med hint Udtryk, som ikun en Digter, en Blind og en Musicus, forenede i een Person, kan besidde (ak, som jeg ofte seer det hos min Ven Huber i Genf!). Haanden har hævet sig efter Hovedet; den syevers, denne den kongelige Harpespillers blode Haand: Enhver Finger udtrykker lyttende Henrykkelse. Ogsaa den hoire Haand har fra Skiodet hævet sig i Veiret efter Tonerne; ogsaa den er giennehævet af Henrykkelse. Det forekommer Gen, som om man saae hine Harmoniestromme, liig et electrisch Fluidum, at udspringe i fine Gnister af Fingrene. Ossians hele Skikkelse er Harmonie, der lytter til Aandeverdenens Harmonier.

Den smukke Dreng Alpin lytter vel ogsaa gien nem sine lysebrune Ungdomslokker. Men han forsøger dog ei at vende Hovedet om efter den Nære; thi Nædsel for den usynlige Aandeverden fængster ham.

Bed dette Billedet, som ganske er Aand og Følelse, maa det tillades mig at tie om alt Materiel, og blot at nævne, at Costumet er malerisk og Dramperne harmonisk farvede.

Paa den Klippebænk, som stiener Ossian til
Sæde, har Konstneren med allerede svag Haand skre-
vet: „Mit maaskee sidste Arbeid,” og det blev det!
Indtil kort før hans blide Henslumren, arbeidede
han Kiærighedsfuld derpaa, og indaandede det sin
halvforklarede Iselise. Ogsaa er dette rørende
Billed et Minde om barnlig Kiærighed, thi
Ossians Ansigt bærer umiskindelige Træk af Konst-
nerens ørverdige Fader, Commandeur Stub, som
for flere Aar siden mistede Synet ved Stær, og
igien helbredet, frydede sig over Sonnens hulde
Maleri med et Udtryk liigt det, med hvilket Ossian
lytter efter Malvina's Toner. — Maleriet har $33\frac{1}{2}$
Tommers Bredé og $43\frac{1}{2}$ Tommers Høide. Figur-
erne ere vel og omtrent Trefjerbedele af Legems-
størrelse.

Fr. Brun, født Münster.
